

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Structural Equation Model of Factors Influencing Inclusive School Effectiveness
of the Primary Schools in the Northeast

ยงยุทธ สิมสีพิมพ์¹ สมคิด สร้อยน้ำ² และ นวัตกรรม หอมสิน³

Yongyoot Simseephim¹, Somkid Sroinam², and Nawattakorn Homsin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 572 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร ความโค้ง การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การกระจาย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และโปรแกรมลิสเรล 8.72

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิผลและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($M = 4.16$) 2) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 51.32$ $df = 38$, $p = 0.073$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$, $RMSEA = 0.025$, $SRMR = 0.015$, $CN = 664.52$) และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเรียนรวม 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง คือ การจัดการทรัพยากรองค์การ บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา คุณลักษณะของบุคลากร และภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการจัดการทรัพยากรองค์การ และบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการทรัพยากรองค์การ บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา และคุณลักษณะของบุคลากร

คำสำคัญ: ประสิทธิผล / โรงเรียนเรียนรวม / ระดับประถมศึกษา / ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Article Info: Received 21 August, 2019; Received in revised form 13 September, 2019; Accepted 29 September, 2019

¹ นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: s.gungging@gmail.com
Ph.D. Candidate in Educational Administration, The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University
Email: s.gungging@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: sroinam@gmail.com
Lecturer in Educational Administration, The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University
Email: sroinam@gmail.com

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: nawattakorn_h@yahoo.com
Lecturer in Educational Administration, The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University
Email: nawattakorn_h@yahoo.com

Abstract

The objectives of this research were to 1) investigate the effectiveness and factors affecting the effectiveness of these schools, 2) review the congruence of the linear structural relationship model of the factors and the empirical data and 3) present the direct, indirect and total influences of the factors. The sample group consisted of 572 directors of inclusive schools. A questionnaire was the research tool. The data were analyzed to obtain mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. LISREL version 8.72.

The findings revealed as follows: 1) As a whole, the average scores of the effectiveness and the factors were high and when taking each individual aspect into consideration, average scores were also high. ($M = 4.16$) 2) The linear structural relationship model of the factors showed valid congruence with the empirical data at $\chi^2 = 51.32$, $df = 38$, $p = 0.073$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$, $RMSEA = 0.025$, $SRMR = 0.015$, $CN = 664.52$. 3) The factors included 1) Institutional resource management, institutional atmosphere, characteristics of the staff and leadership, 2) Indirect factors in that the leadership indirectly influenced the institutional resource management and the institutional atmosphere and 3) Total influences which were leadership, institutional resource management, institutional atmosphere and characteristics of the staff.

KEYWORDS: EFFECTIVENESS / INCLUSIVE SCHOOLS / PRIMARY EDUCATION / THE NORTHEAST

บทนำ

การจัดการเรียนรวมเริ่มต้นมาจากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ที่ประชุมได้ขยายทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิกออกไปอีกหนึ่งทศวรรษ คือ ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2555 ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่อง ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การประชุมครั้งนี้มีผลต่อการจัดการเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความบกพร่อง นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมประชุมกรอบปฏิบัติการดาการ์เน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะพัฒนาความเป็นมนุษย์และกระบวนการในการปกป้องสิทธิมนุษยชน คำว่าสิทธิมนุษยชนอยู่บนฐานของการบูรณาการหลักการสิทธิมนุษยชนไปสู่การวางแผน กำหนดนโยบายต่าง ๆ อย่างใดก็ตาม การเรียนรวมมีทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรวมให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพการณ์ต่าง ๆ

เพื่อให้การเรียนรู้รวมบรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้รวม ได้แก่ ทฤษฎีรีบบอร์แบนด์ (The Rubber-band Theory) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ Desai (2007) ทฤษฎีนี้เน้นการช่วยเหลือ (Accommodation) การปรับเปลี่ยน (Modification) การดัดแปลง (Adaptation) เพื่อนำไปสู่การจัดหลักสูตรและการสอนเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่เรียนไปด้วยกันตามระบบการเรียนรู้รวม ซึ่งการเรียนรู้รวมเป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพื้นฐานทางการเรียนและการมีชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้รวม (Intergrade) โดยได้มีการค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษที่หลากหลายของเด็กพิการแต่ละคน และเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เป้าหมายปลายทางของการเรียนรู้รวมคือการที่เด็กทุกคนได้เรียนในชั้นเรียนปกติในโรงเรียนทั่วไป โดยได้รับสิทธิทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา รวมถึงได้พัฒนาชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

ปีงบประมาณ 2559 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้ประกาศเรื่อนำร่องการจัดตั้งกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ (การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม) ในกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และมีเป้าหมายขยายให้ครบทุกพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงมีความคล่องตัวในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ประกาศให้ “ปี 2559 ปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” โดยมีแนวทาง 3 ประการ คือ 1) เน้นการมีส่วนร่วมและบูรณาการอย่างยั่งยืน 2) จัดให้กับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) จัดให้มีรูปแบบ และนวัตกรรมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมุ่งสู่ความเป็นสากล และขับเคลื่อนแนวทางความร่วมมือไปสู่ความสำเร็จรวมทั้งมีกลไกและระบบในการขับเคลื่อนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายมีส่วนร่วมด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา 9 ประเภท ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมที่เป็นศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ และพัฒนาโรงเรียนที่

จัดการเรียนรวมให้ได้ตามมาตรฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถบริการนักเรียนพิการที่เข้าเรียนได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) นักเรียนพิการในโรงเรียนที่จัดการเรียนรวม 21,250 โรงเรียน จำนวน 337,144 คน ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงในรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายวิธีการ และ 3) โรงเรียนที่จัดการเรียนรวม 21,250 โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการในรูปแบบที่เหมาะสม และมีโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม 1,228 โรงเรียน ได้รับการพัฒนาให้หน่วยบริการ สนับสนุนและช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักเรียนพิการเรียนรวมและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนใกล้เคียงที่รับเด็กพิการเข้าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ยังพบปัญหาที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการเรียนรวม และ 4) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (ศานติกรศรี วงศ์เขียว และ อนุชา กอนพวง, 2560) สอดคล้องกับ สุภาพร ชินชัย (2551) ที่พบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดการเรียนรวม ในส่วนของการขาดความรู้ของครูในเรื่องการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทมีความบกพร่องทางการเรียนรู้และสมาธิสั้น ชนผิวดำ ความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความรู้เรื่องของการกระตุ้นพัฒนาการเบื้องต้น เด็กนักเรียนปกติมีเจตคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเองยังปฏิเสธความบกพร่องของตัวเองอยู่ทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือ และผู้ปกครองยังขาดการเอาใจใส่ช่วยเหลือบุตรหลานของตนเองอย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันทนี บงเสน (2560) ได้ศึกษาวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารจัดการเรียนรวม ด้านแผนการเปลี่ยนผ่าน เป็นตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ระบบ/โครงสร้างการบริหารจัดการเรียนรวม งบประมาณ ครูและบุคลากร ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ เป็นตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้าที่มีผลการประเมินอยู่

ในระดับปานกลาง และด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเรียนรวม และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

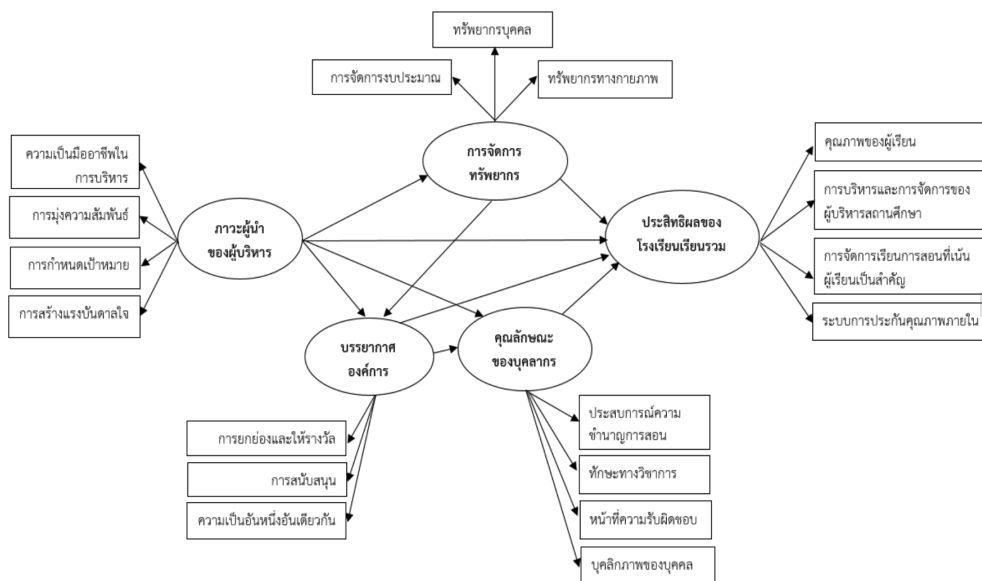
สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการและปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษาเรียนรวม จึงมีความสนใจค้นหาคำตอบที่ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเรียนรวมเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่ และมีสาเหตุมาจากอะไร ในบริบทของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาเรียนรวม ถือว่าเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิที่จะได้รับการศึกษาด้วยกันอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม โดยมีตัวแปรสังเกตจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) การบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) การจัดเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การประกันคุณภาพ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ สามารถคิดสรรได้จำนวน 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Executive leadership) ปัจจัยที่ 2 บรรยากาศขององค์การ (Organization climate) ปัจจัยที่ 3 คุณลักษณะของบุคลากร (Employee characteristics) และปัจจัยที่ 4 การจัดการทรัพยากร (Resource management) (ภาพ 1)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 9,195 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 572 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนที่ 2 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 22 ข้อ สอบถามระดับการรับรู้ความสำเร็จของโรงเรียนเรียนรวม

ในด้านคุณภาพของผู้เรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 5 ข้อ และด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 6 ข้อ และส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม สอบถามการรับรู้พฤติกรรมกาปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม มี 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 21 ข้อ ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา จำนวน 16 ข้อ ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 4 ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรองค์การ จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยทางไปรษณีย์ จำนวน 572 ฉบับ และได้รับคืนจำนวน 572 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ ประกอบด้วย วิเคราะห์การแจกแจงของตัวแปร ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ค่า Bartlett's Test of Sphericity เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

1.1 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม (SEF) มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.16$) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.33$) รองลงมา คือ ระบบการประกันคุณภาพภายใน ($M = 4.19$) และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คุณภาพของผู้เรียน ($M = 3.93$) ตามลำดับ (ตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($ISEF$)

ที่	รายการ	M	SD	แปลผล
1	คุณภาพของผู้เรียน (QUL)	3.93	0.59	มาก
2	การบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา (AMS)	4.33	0.55	มาก
3	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CLA)	4.18	0.54	มาก
4	ระบบการประกันคุณภาพภายใน (IQS)	4.19	0.60	มาก
ประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ($ISEF$)		4.16	0.60	มาก

1.2 ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.19$) โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา (ORCL) ($M = 4.60$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (EXLE) ($M = 4.53$) แต่ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร (EMCK) ($M = 4.23$) (ตาราง 2)

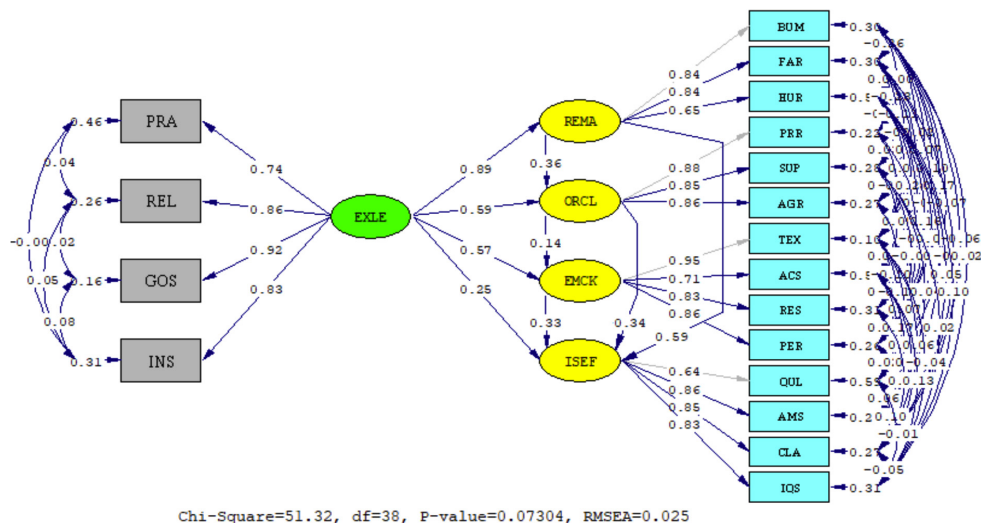
ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม

ที่	รายการ	M	SD	แปลผล
1	ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (EXLE)	4.53	0.45	มากที่สุด
2	ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา (ORCL)	4.60	0.44	มากที่สุด
3	ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร (EMCK)	4.23	0.51	มาก
4	ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรองค์การ (REMA)	4.37	0.48	มาก
รวม		4.43	4.07	มาก

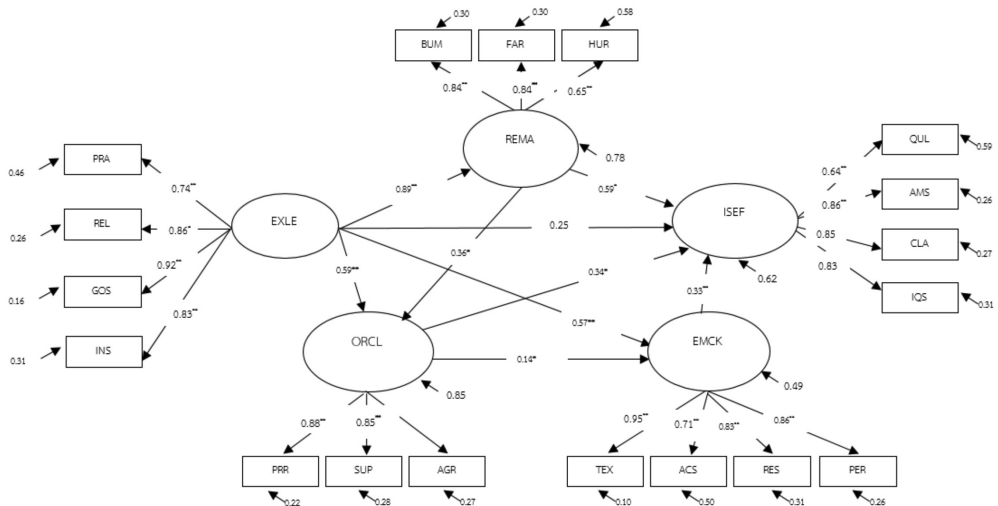
2. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกลมกลืนข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 51.32$, $df = 38$, $p = 0.073$, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.025, SRMR = 0.015, CN = 664.52 (ภาพ 2)

ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเรียนรวม ได้แก่ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง มี 4 ปัจจัย คือ การจัดการทรัพยากรองค์การ บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา คุณลักษณะของบุคลากร และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.59, 0.34, 0.33 และ 0.26 ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม มี 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการจัดการทรัพยากรองค์การ และบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.45, 0.11 และ 0.05 ตามลำดับ และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวม มี 4 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการจัดการทรัพยากรองค์การ บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา และคุณลักษณะของบุคลากร และ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.70, 0.60, 0.39 และ 0.33 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่า R² พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมได้ร้อยละ 62 (ภาพ 3) และ (ตาราง 3)

ภาพ 3 ผลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 3

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและอิทธิพลของรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร สาเหตุ	สถิติ	ตัวแปรผล											
		REMA			ORCL			EMCK			ISEF		
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
EXLE	b	0.89**	-	0.89**	0.59**	0.32*	0.91**	0.57**	0.13	0.70**	0.25	0.45**	0.70**
	SE	0.05	-	0.05	0.17	0.14	0.05	0.17	0.15	0.04	0.18	0.17	0.06
	t	18.38	-	18.38	3.60	2.23	19.63	3.47	0.84	16.29	1.43	2.71	11.33
	β	0.89	-	0.89	0.59	0.32	0.91	0.57	0.13	0.70	0.25	0.45	0.70
REMA	b	-	-	-	0.36*	-	0.36*	-	0.05	0.05	0.59**	0.11	0.60**
	SE	-	-	-	0.17	-	0.17	-	0.08	0.08	0.20	0.08	0.16
	t	-	-	-	2.14	-	2.14	-	0.65	0.65	3.01	1.34	3.16
	β	-	-	-	0.36	-	0.36	-	0.05	0.05	0.59	0.11	0.60
ORCL	b	-	-	-	-	-	-	0.14*	-	0.14*	0.34*	0.05	0.39**
	SE	-	-	-	-	-	-	0.10	-	0.10	0.17	0.06	0.18
	t	-	-	-	-	-	-	2.02	-	2.02	1.98	0.81	2.59

ตาราง 3 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและอิทธิพลของรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปรสาเหตุ	สถิติ	ตัวแปรผล											
		REMA			ORCL			EMCK			ISEF		
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
EXLE	β	-	-	-	-	-	-	0.14	-	0.14	0.34	0.05	0.39
EMCK	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.33**	-	0.33**
	SE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.06	-	0.06
	t	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.91	-	5.91
	β	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.33	-	0.33
เมตริกซ์		REMA			ORCL			EMCK			ISEF		
สหสัมพันธ์ระหว่าง	REMA	1.00											
	ORCL	0.83			1.00								
	EMCK	0.63			0.66			1.00					
	ISEF	0.73			0.63			0.66			1.00		
	EXLE	0.89			0.91			0.70			0.70		
											1.00		
สมการโครงสร้าง													
ตัวแปร (R^2)		0.78			0.85			0.49			0.62		

$$\chi^2 = 51.32 \text{ df} = 38, p = 0.073, \text{GFI} = 0.99, \text{AGFI} = 0.96, \text{RMSEA} = 0.025, \text{SRMR} = 0.015, \text{CN} = 664.52$$

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม และ 3) ความสัมพันธ์

เชิงสาเหตุรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

1. ประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

1.1 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

ผลการวิเคราะห์ระดับของประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารโรงเรียนให้เกิดพลัง กล่าวคือ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจน และครอบคลุม มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากร ด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารโรงเรียนเรียนรวม สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้ระบุว่า การบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เกิดพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ 1) การตัดสินใจที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School based decision) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การมีส่วนร่วม (Participation) กำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม 3) การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ 4) ความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้รับผิดชอบ 5) ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าบุคลากรในองค์กรมีความซื่อสัตย์สุจริต และ 6) ความเป็นนิติบุคคล (Corporate) เป็นการให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้กับโรงเรียนเฉพาะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับ สุนทร โคตรบรรเทา (2560) ที่ได้กล่าวว่าการบริหารหรือการจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน และโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

1.2 ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

ผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมได้มีการสร้างบรรยากาศการบริหาร และการทำงานของครูและบุคลากร ต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงาน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความรู้สึกรับรู้ของบุคลากรภายในองค์กรต่อสภาวะแวดล้อมในการทำงาน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศในองค์กรที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2008) ที่ได้ศึกษา พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมสนับสนุน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนได้คำติชมแก่คณะครูอย่างสร้างสรรค์รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครูพฤติกรรมสั่งการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนติดตามการปฏิบัติงานของคณะครูอย่างใกล้ชิดและยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์เป็นสำคัญพฤติกรรมขัดขวาง หมายถึง ผู้บริหารมอบภาระหน้าที่ให้คณะครูมากเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และพฤติกรรมของครู 3 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง คณะครูมีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนและยอมรับในความสามารถวิชาการซึ่งกันและกัน 2) พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ หมายถึง คณะครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสมาชิกของแต่ละกลุ่มย่อยมีการพบปะกันอยู่เสมอ และ 3) พฤติกรรมแตกแยก หมายถึง คณะครูมีการพบปะกันน้อย มีการแตกแยกและขาดความสามัคคีในหมู่คณะ และสอดคล้องกับ Zullig (2010) ที่ได้ศึกษาบรรยากาศองค์การและพัฒนาเครื่องมือวัดบรรยากาศองค์การ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความมีอิทธิพลของปัจจัยต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.70 แยกเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.25 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านการจัดการทรัพยากรองค์การ บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของบุคลากร เท่ากับ 0.45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัย

ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาโรงเรียนเรียนรวมให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญที่สุด โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ มีความสามารถหรือมีทักษะ และที่สำคัญคือจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำ สอดคล้องกับ Kouzes and Posner (2007) ที่พบว่า คุณลักษณะที่ผู้นำจำเป็นจะต้องมี 4 ประการ คือ 1) มีความจริงใจ (Being honest) การที่คนจะร่วมหัวจมท้ายไปกับผู้นำได้นั้น สิ่งสำคัญอันดับแรกก็คือเขาจะต้องไว้วางใจ (Trust) ในผู้นำของเขาได้ 2) สามารถมองไปข้างหน้า (Being forward looking) ผู้นำกับเรื่องทิศทางเป็นสิ่งที่คู่กัน เพราะการนำนั้น หมายถึง การมุ่งไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่มองเห็นเป็นเป้าหมายที่กำลังมุ่งไป 3) สามารถชนะใจ (Being inspiring) และทำให้ทุกคนรู้สึกกระตือรือร้นเกิดพลังและมีความหวัง สำหรับสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต และ 4) เป็นผู้มีความสามารถ (Being competent) คือ ทำให้ทุกคนเชื่อมั่นได้ว่าจะสามารถพาพวกเขาไปได้ตลอดรอดฝั่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทยรณ์ จันทรวิจิตร (2553) มุ่งศึกษาปัจจัยและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยแบบภาวะผู้นำผู้บริหารมีอิทธิพลตรงกับบรรยากาศและการจัดการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบริหารงานผ่านบรรยากาศและการจัดการมีอิทธิพลตรงต่อสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศ สอดคล้องกับ ชูเกียรติ วิเศษเสนา (2553) ที่ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะของบุคลากรมีอิทธิพลตรงกับบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อม ทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายสถานศึกษาผ่านลักษณะของสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเรียนรวม โดยมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการทรัพยากร ส่งผ่านบรรยากาศองค์การและส่งผ่านคุณลักษณะของบุคลากร และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านบรรยากาศองค์การและคุณลักษณะของบุคลากร แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการจัดการทรัพยากรองค์การ การสร้างบรรยากาศองค์การ ควบคู่กับการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากร ไปพร้อม ๆ กัน

2.2 ปัจจัยการจัดการทรัพยากรองค์การ

ปัจจัยการจัดการทรัพยากรองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.60 แยกเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.59 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านคุณลักษณะของบุคลากรองค์การ เท่ากับ 0.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การจัดทรัพยากรขององค์การเป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนโดยการเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตั้งแต่ รายการผลการบำรุงรักษา การจ้างรวมทั้งทรัพยากรบุคคล โดยเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้ที่เดียวกัน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดเวลาการทำงาน ลดค่าใช้จ่ายในระยะยาว ลดการซ้ำซ้อนของข้อมูลจึงถือว่าเป็นการทำให้กระบวนการทำงานที่ดีที่สุดมาใช้ในองค์การ ซึ่งทรัพยากรถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผล สอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ (2547) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรนั้น มีความจำเป็นหรือเป็นเครื่องมือต่อหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ 1) เพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมการดำเนินกิจกรรม 2) เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดสรรเทคโนโลยีสูงในการทำงานไปให้ 3) เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินงานขององค์การ หรือผู้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากร 4) เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ การบริหารทรัพยากรนอกจากจะเป็นการบริหารเพื่อให้หน่วยงานดำเนินกิจกรรมปกติธรรมดาของหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรเพื่อเสาะแสวงหาแนวความคิด ใหม่ ๆ คำตอบใหม่ ๆ ด้วย และ 5) เพื่อเป็นการกระจายทรัพยากรความต้องการทรัพยากรในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้น มีมากกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้น การบริหารทรัพยากรขั้นตอนนี้ คือ การจัดสรรทรัพยากรจึงมีความจำเป็นมากที่จะต้องนำมาใช้เพื่อกระจายทรัพยากรไปยังหน่วยงานที่มีความต้องการจริง ๆ โดยอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบริหาร เช่น เกณฑ์ความรีบด่วนของงาน เกณฑ์ความสอดคล้องกับนโยบายหรือภารกิจหลักและเกณฑ์ความจำกัดของทรัพยากร เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชัย สาหร่ายทอง (2547) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานพบว่า ปัจจัยภายในด้านงบประมาณ ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงบประมาณมาก เพราะถือเป็นหัวใจหลักในการทำงาน เนื่องจากถ้าหากขาดงบประมาณก็ไม่สามารถบริหารงานให้เกิดผลสำเร็จได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยการจัดการทรัพยากรองค์การ มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม โดยมีอิทธิพลทางตรงต่อบรรยากาศองค์การ และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านคุณลักษณะของบุคลากร แสดงให้เห็นว่า การจัดการทรัพยากรองค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการจัดบรรยากาศองค์การ ควบคู่กับการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน

2.3 ปัจจัยบรรยากาศองค์การ

ปัจจัยบรรยากาศองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.39 แยกเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.34 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านบรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของบุคลากร เท่ากับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา เป็นการสร้างบรรยากาศการบริหาร และการทำงานของครูและบุคลากร ต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงาน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความรู้สึกของบุคลากรภายในองค์การต่อสภาวะแวดล้อมในการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศในองค์การที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Cherrington (1994) ที่ได้กล่าวถึงบรรยากาศองค์การว่า เป็นคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพขององค์การซึ่งเป็นลักษณะที่คงที่ของแต่ละบุคคลและเป็นคุณสมบัติทั้งหมดขององค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคลากรจะมีความพึงพอใจใน บรรยากาศบางองค์การมากกว่า และปฏิบัติงานได้ดีกว่าในองค์การอื่นสำหรับนักศึกษาในประเทศ และสอดคล้องกับ Litwin and Stringer (2002) และ Steers and Porter (1983) ที่กล่าวว่า บรรยากาศองค์การเป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาองค์การของมนุษย์ เป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างลักษณะที่มองเห็นได้ขององค์การ เช่น โครงสร้างกฎเกณฑ์แบบความเป็นผู้นำ และพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น บรรยากาศองค์การจะเป็นความรู้สึกของการปฏิบัติงานต่อลักษณะที่มองเห็นได้ขององค์การจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมต่อเจตคติของผู้ปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zullig (2010) ที่ได้ศึกษาบรรยากาศองค์การและพัฒนาเครื่องมือวัดบรรยากาศองค์การ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสมพร สิริโย (2553) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ พฤติกรรมผู้นำเชิงพุทธ ได้แก่ บรรยากาศโรงเรียนแบบเปิด

และการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ครู ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านบรรยากาศโรงเรียนแบบเปิด และการเสริมสร้างพลังงานให้แก่ครู คือ ปัจจัยการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ครูที่มีอิทธิพลทางตรงต่อบรรยากาศโรงเรียนแบบเปิด และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านบรรยากาศโรงเรียนแบบเปิด

สรุปได้ว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์การที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ส่งผ่านคุณลักษณะของบุคลากร และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า บรรยากาศองค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากร ไปพร้อม ๆ กัน

2.4 ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร

ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.33 แยกเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะของบุคลากร เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของครูผู้สอนภายในโรงเรียนเรียนรวม ที่จำเป็นในการทำงานให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ/หรือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ U.S. Department of Education (2005) ได้กำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะของบุคลากรไว้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะด้านวิชาการของครู (Teacher academic skill) จากงานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่านักเรียนเรียนรู้ได้มากจากคนที่มีความรู้ทางวิชาการที่ดี (Strong academic skill) 2) หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของครู (Teacher assignment) ในความเป็นจริงมีจำนวนมากไม่ได้รับการฝึกอบรมให้สอนในวิชาที่รับผิดชอบ นักวิจัยหลายคน พบว่า การเตรียมเนื้อหาที่จะสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 3) ประสบการณ์ของครู (Teacher experience) มีการศึกษาวิจัยหลายเรื่องที่มีข้อเสนอแนะว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีจากครูที่มีประสบการณ์ และ 4) การพัฒนาวิชาชีพครู (Professional development) คุณภาพของการสอน อาจขึ้นอยู่กับโอกาสที่ครูได้รับการพัฒนา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูเกียรติ วิเศษเสนา (2553) ที่ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะของบุคลากรที่มีอิทธิพลตรงกับบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของเครือข่าย

สถานศึกษาผ่านลักษณะของสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศ

สรุปได้ว่า ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของบุคลากรมีประสิทธิผลจะต้องมีบรรยากาศองค์การ มีการจัดการทรัพยากรองค์การ ควบคู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวม

3. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม

ผลการสร้างและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม มีความสอดคล้องกลมกลืนอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ โดยรูปแบบสุดท้ายมีค่าสถิติ $\chi^2 = 51.32, df = 38, p = 0.073, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.025, SRMR = 0.015, CN = 664.52$ จึงถือว่า รูปแบบสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทุกปัจจัยที่ศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม ทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการบริหารจัดการในโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงถึงอิทธิพลการชักจูง กระตุ้น หรือโน้มน้าวความรู้สึกระหว่างบุคคลให้มีพฤติกรรมการทำงานที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่ม เพื่อให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโรงเรียนในการมุ่งความสัมพันธ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกำหนดเป้าหมายโรงเรียนเรียนรวม จึงเป็นความคาดหวังของทุก ๆ คน ว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ดีไม่ใช่เป็นแต่เพียงผู้บริหารโรงเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ควรเป็นผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำที่มีความเป็นมืออาชีพในการบริหารด้วย จึงจะนำไปสู่ประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมได้ สอดคล้องกับ Blake and Mouton (1994: 71) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ดีมีปัจจัย 2 อย่าง คือ คน (People) และผลผลิต (Product) โดยกำหนดคุณภาพและลักษณะสัมพันธ์ภาพของคนเป็น 1-9 และกำหนดผลผลิตเป็น 1-9 เช่นกัน และสรุปว่า ถ้าคนมีคุณภาพสูงจะส่งผลให้ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพสูงตามไปด้วย เรียกูปแบบนี้ว่า Nine-Nine Style (9, 9 Style) ซึ่งรูปแบบของการบริหารแบบตาข่ายนี้ จะแบ่งลักษณะเด่น ๆ ของผู้นำไว้ 5 แบบ คือ

แบบมุ่งงานเป็นหลัก แบบมุ่งคนเป็นหลัก แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ แบบทางสายกลาง และแบบทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kouzes and Posner (2007) ที่พบว่าคุณลักษณะที่ผู้นำจำเป็นจะต้องมีสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ต้องจะต้องมีความจริงใจ (Being honest) 2) จะต้องสามารถมองไปข้างหน้า (Being forward looking) 3) จะต้องสามารถชนะใจ (Being inspiring) และ 4) จะต้องเป็นผู้มีความสามารถ (Being competent)

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของครูผู้สอนภายในโรงเรียนเรียนรวม ที่จำเป็นในการทำงานให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ/หรือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ มีประสบการณ์ความชำนาญการสอน มีทักษะทางวิชาการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีบุคลิกภาพของบุคคล สอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช (2547) ที่ได้สรุปว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่กำหนดความเป็นโรงเรียนคุณภาพที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและมีจำนวนเพียงพอ โดยมีปัจจัยหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จ กล่าวคือ 1) ครูมีความสามารถจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 2) ผู้ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) ครูได้รับการพัฒนาตรงความต้องการและสอดคล้องกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และ 4) ครูครบตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีภาระงานเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนเรียนรวมต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเรียนรวม

1.2 โรงเรียนเรียนรวมต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเรียนรวม

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมต้องพัฒนาตนเองในด้านความเป็นมืออาชีพในการบริหาร ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.4 โรงเรียนเรียนรวมจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการสนับสนุน ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมด้านบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา

1.5 โรงเรียนเรียนรวมต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านทักษะทางวิชาการ ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมด้านคุณลักษณะของบุคลากร

1.6 โรงเรียนเรียนรวมต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวมด้านการจัดการทรัพยากรองค์การ

1.7 สำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนเรียนรวม ต้องให้การสนับสนุนปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรเป็นอันดับแรก และให้ความสำคัญกับการจัดบรรยากาศองค์การ และการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากร ตามลำดับ

1.8 ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นอันดับแรก รองลงไป คือ การจัดการทรัพยากร และบรรยากาศองค์การ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การบริหารโรงเรียนเรียนรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้ความสำคัญกับระดับข้อมูลที่ศึกษา โดยใช้รูปแบบสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Model: MSEM) ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะช่วยให้การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม มีความถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของข้อมูลในการบริหารโรงเรียนเรียนรวมมากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบในการส่งเสริมแต่ละปัจจัย

เพื่อให้โรงเรียนเรียนรวมมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมปัจจัยดังกล่าว อันจะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนเรียนรวมเกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนรวม เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวม ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนเรียนรวม การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนเรียนรวม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเรียนรวม และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเรียนรวม

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบของโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนสอนคนตาบอด และโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบอื่น ๆ เปรียบเทียบกับโรงเรียนที่การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทไปแล้วนักเรียนเรียนรู้ในโรงเรียนแบบใดมีความสุขที่สุด นักเรียนมีผลกระทบอะไรบ้าง มีผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชูเกียรติ วิเศษเสนา. (2553). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 21(1), 95-106.
- ฉันทกรณ จันทรวิจิตร. (2553). *บุพปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพมหานคร.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ. (2547). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา แนวคิดการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันทนิย์ บางเสน. (2560). *การประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

- ศานติกรดี วงศ์เขียว และ อนุชา กอนพวง. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 230-244.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive schools)*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มการจัดการศึกษาพิเศษ เรียนรวม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive schools) (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษา หลักและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- สุภาพร ชินชัย. (2551). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ (ปริญาานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- อภิชัย สาทรายทอง. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษากิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

ภาษาอังกฤษ

Blake, R. R., & Mouton, J. S. (1994). *The managerial grid*. Houston: Gulf.

- Cherrington, D. J. (1994). *Organizational behavior* (2nd ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Desai, I. (2007). *Inclusive education: Moving from theory to practice*. A Paper Prepared for The First National Convention on Inclusive Education. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory, research, and practice* (8th ed). New York: McGraw -Hill.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2007). *Leadership challenge* (4th ed). San Francisco, CA: HB Printing.
- Litwin, G. H., & Stringer, R. A. (2002). *Leadership and organizational climate*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Steers, R. M., & Porter, L.W. (1983). *Motivation and work behavior* (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- U.S. Department of Education. (2005). *Leader and leadership process*. Boston, MA: Irwin/McGraw-Hill.
- Zullig, K. J. (2010). School climate: Historical review, instrument development, and school assessment. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 2(10), 139-152.